

Köparens guide till den perfekta flygeln

Vad ska man tänka på när man väljer flygel?

När man ska välja instrument är det många frågor som måste tas i beaktande; vilken modell passar bäst in i vardagsrummet, hur mycket får det kosta, ska det vara nytt eller begagnat? När det gäller de estetiska frågorna överläter vi gärna dessa till kunden att själv besvara. Men vi bistår gärna med instrumentfakta. Ska flygeln vara till dig själv, ditt barn eller kanske till morfar? Det är viktigt att välja rätt instrument, så att inte intresset tar slut innan flygeln gör det. Egentligen är det inte speciellt svårt.

1

Nytt eller begagnat?

De allra flesta väljer att köpa ett **nytt** instrument. Fördelarna är många.

Köper man nytt, är det en investering för framtiden. En flygel har en beräknad livslängd på cirka åttio år. De första tjugo åren är de bästa. Sedan försvagas flygelns samtliga komponenter gradvis. *Varför gå miste om de bästa åren?*

Är den ny kan man räkna med en perfekt fungerande mekanik och en frisk resonansbotten med härlig övertonskala. Resonansbotten är flygelns högtalare, flygelns hjärta. Den har till uppgift att sätta luften i rörelse, att förstärka den minsta lilla nyans så att alla i rummet kan höra tonen. Dynamiken är större och möjligheten att färga klangerna större.

En ny flygel formar sig efter den som spelar den. Är den helt obrukad slipper man korrigera sitt spel på grund av hur en tidigare användare påverkat mekaniken.

Priset är förstås något högre än på en väl renoverad begagnad flygel, men å andra sidan är garantivillkoren bättre.

Väljer man istället en **begagnad** flygel, får man se till andra kvaliteter.

En flygel åldras ungefär i samma takt som vi människor. Är den exempelvis tillverkad på 1920-talet brukar jag jämföra den med en 85-årig dam; trevlig personlighet (förhoppningsvis!), mild, lite glömsk och oprecis men förlåtande. Klangen kan vara vacker och tilltalande, oftast lite murrigare på gränsen till mystisk. Byter man klubborna, stämnafläktar och strängar, har man vitaliserat gamlingen. Men det är ändå en 85-åring med ett par nya organ.

Ju yngre flygeln är, desto längre håller den, och desto bättre förmår den prestera.

Priset är oftast lägre än på ett nytt instrument.

Vad kan man förvänta sig av en renoverad flygel?

Man måste väga in aspekter som; hur gammal är flygeln? Hur välbyggd var den från början? Vilket arbete är nedlagt vid renoveringen? Vilken nivå har hantverket? Hur är priset i relation till instrumentets prestanda och hur ser framtiden ut?

Alldeles säkert är att ett instrument som är äldre än tjugo år aldrig kan bli ett förstklassigt konsertinstrument. Våra tekniker är förstås utomordentliga, precis som man kan förvänta sig av Steinway & Sons återförsäljare. Vi arbetar uteslutande med originalmaterial och gör inget halvhjärtat. Men vi kan inte trola! En tjugo år gammal flygel (eller äldre) kan tjäna som ett härligt hemminstrument, men inte för studiobruk eller publika konserter med högsta krav på rekvisitan.

Institution eller privatkund?

När vi tillsammans med kunden försöker finna den optimala flygeln, brukar vi skilja på institutioner och privatpersoner. Saken är nämligen den, att en flygel som klingar friskt där pianisten sitter, klingar ofta helt annorlunda en bit längre bort, dvs där publiken sitter. För hemmabruk behöver man

ju inte alls väga in den parametern, men för exempelvis en församling är det avgörande. Ju äldre en

flygel är, desto "grötigare" blir tonen när den färdats exempelvis fem meter. Det är därför världens främsta konsertpianister har inskrivet i sina kontrakt att flygeln inte får vara äldre än åtta år.

STEINWAY GALLERY STOCKHOLM

Varför åldras en flygel när en violin bara blir bättre och bättre?

Det där med violinen *kan* vara sant, men i själva verket är det bara ett fåtal violiner som blir bättre med tiden och som överlever de första ägarna. Flygelns resonansbotten är visserligen byggd med violinen som förebild, men skillnaderna är många. Storleken och tjockleken på botten är främsta skälet till varför flygelns klang så drastiskt förändras med åren.

Resonansbotten är i själva verket en gigantisk högtalare, byggd av ett speciellt granvirke som lämpar sig ovanligt bra för att just transportera ljud. Ju större denna "högtalare" är, desto svårare är det att bibehålla den ursprungliga formen. Med tiden planar botten ut och slutar helt enkelt röra på sig, slutar producera övertoner.

Mekaniken består oftast av organiska material såsom filt, läder och trä. Dessa material bryts successivt ner av tidens tand, och blir spröda. Då försvinner också precisionen och flexibiliteten.

2

Helreovering – vad är det egentligen?

Vi läser återkommande om flyglar som helreoverats. Vad innebär det?

Till att börja med kan vi konstatera att ordet missbrukas. Det går nämligen inte att utelämnat något vid en *helreovering* – flygeln är aldrig bättre än svagaste länken. Först när man förnygrat *alla* vitala komponenter i instrumentet, kan den bli riktigt trevlig och värd sina pengar. Sedan är frågan *hur* reoveringen går till. Ett originalhammarlag från Steinway & Sons gör ingen nytta om det inte monterats och justeras av en förstklassig tekniker.

Våra helreoverade flyglar har ny stämstock, nya stämnglar, nya strängar, nya dämmare och mjukdelar, kraftigt förnygrad resonansbotten, omlackerad järnram samt yttre lackering.

Skicket på mekaniken påverkar inte bara pianistens upplevelse av instrumentet, utan också i högsta grad vilka klanger denne lyckas åstadkomma. Mekaniken består av närmare åtta tusen komponenter, och väl justerad spelar den snabbt och svarar bra på finstilla kommandon. Detta är helt avgörande för hur starkt eller svagt pianisten kan spela. Det sätter gränserna för hur den klangliga färgpaletten utformas, hur långsamt ett *adagio* alternativt hur snabbt *scherzo* blir.

En Steinway är inte en Steinway förrän alla flygelns delar agerar som en Steinway. Vår firma har gamla anor och hantverket är hjärtat i vår verksamhet.

Vi är mycket stolta över varenda en av våra flyglar!

Magnus Svensson

Konsult Steinway Gallery Stockholm samt konsertpianist